

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEJELLENK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közéleti (városi),
földszint 7. az. Ide küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállal-
at irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hírdé-
lések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Magyarosodásunk mértéke.

Egy-egy szórványos és kivételes jelenség, vagy vidéki embereknek saját szűk körükön túl nem érő rémlátása mindjárt elég arra, hogy némelyek a magyarság tévesztéséről, a nemzetiségek győzedelmes előnyomulásáról beszéljenek.

Hiszen nem tagadható, hogy népesebb nemzetiségeink; a románok, tótok, szerbek, olykor a németiség egyes részei is szívósan védekeznek, merész izgatások hatása alatt támadásig is elragadtatják magukat: mindamellett tény, hogy a magyarság számban és erőben fokozatosan halad előre.

Gyarapodásunk az alkotmány helyreállításáa óta oly mértékű, amire a megelőző ezer esztendő alatt nem volt példa. Egészséges voltát az bizonyítja, hogy fokozatos és egyenletes.

Ha megilletődéssel szemléljük, hogy a régi alkotmány gerince, a középbirtokosság, egyes tagjainak izmosodása mellett is, egészben veszíti erejét és befolyását: bizalomkeltő jelenség az értelmiségi osztályok, az iparos és kereskedővilág nagy arányú előnyomulása, nagy üzemek, minők a vasut és a posta, nemzeti szellemű hatása. Korszakos nagy átalakulásoknál mindenkor föl-kavarodnak a lársadalmi osztályok és az erőte-nyezők más-más empordban helyezkednek el.

Mérlegünk a népszámlálási adatokból állítjuk össze. Csak 1880-on kezdhetjük, mert amaz évet megelőzőleg a lakosság nemzetiségét nem jegyezték föl. Ha jóval előbbre visszamehetnénk, még nagyobb volna bizonyításunk ereje.

1880-ban az ország polgári népességének még csak 46-6 százalékát tették a magyarok.

Ez az arányszám 1890-ig 48-5 százalékig emelkedett.

1900-ban már 51-4 százalék volt.

1904-ben 52-3 százalék.

Ez előhaladásnak egyenletessége és ingadozás nélküli volta arra mutat, hogy nem ideig-óráig tartó erőfeszítésből és külső hatásokból származott, hanem állandólag ható belső tényezők természetes eredménye. Épen ilyen egyenletes és fokozatos, egyes nemzetiségeknél még nagyobb arányú, más ajku honfiktársaink előhaladása a magyar beszédben.

Német ajku polgártársaink közül 1880-ban még csak 20-2 százalék beszélt magyarul; 1900-ban már 30-7 százalék. A magyarul beszélő tótok száma ugyanaz alatt a 20 esztendő alatt 9-5-ről 15 százelekre emelkedett.

Az anyaországban lakó horvátok közül 1900-ban 22, az „egyéb” nemzetiségek közül 26 százalék beszélt magyarul.

Leghátul állanak a románok és ruthének. Előbbieknek 1900-ban csak 8-7, utóbbiaknak 8-3 százaléka tudott magyarul. De 20 év alatt ezek is 5-7, illetőleg 5-5 százalékra emelkedtek föl.

Amily mértékű az egyes fajoknak általános műveltsége, oly mértékben kisebb, vagy nagyobb közöttük a magyarul beszélők száma is.

Egyik utóbbi kimutatás szerint az országban lakó németek tankötelessének 89-34, a tótoknak 84-45, a horvátoknak 83-04 százaléka járt iskolába. Ezzel szemben a románoknak csak 64-90, a ruthéneknek 61-13 százaléka részesült iskolai oktatásban. Fajunknak számbeli gyarapodása nem természetes szaporodás útján történt, mert — fájdalom! — születési és halálozási viszonyaink általában nem kedvezőbbek az egyutt lakó többi nemzetiségénél. Hanem történt önkéntes beolvadás útján.

Azt is könnyű megtudni, hogy melyik nemzetiségnek mily mértékben köszönhetjük nemzetünk gyarapodását.

Határozottan a németiség jár elől.

Míg 1880-ban az ország polgári népességének 13-6 százaléka volt német, 1890-ben már csak 13-1 és 1900-ban 11-8 százalék.

Miuttan ezen faj sem a természetes szaporodásban nem áll mások mögött, sem a kivándorlók közt nem jár elől, bizonyos hogy aránylagos apadása párhuzamos és okozati összefüggésben áll a magyarság szaporodásával.

Itten meg kell emlékeznem a zsidókról, erről a tehetséges, élelmes és mozgékony elemről. 1848-ban lelkesen csatlakozott szabadság-küzdelmeinkhez. Az önkényuralom alatt visszahanyatlott a németiség felé. De alkotmányunk helyreállta után gyorsan simult hozzánk. Nemcsak nyelvünket tanulja meg, hanem a teljesen beolvadók jelentékeny százaléka is közülök kerül ki. Még nemzetiségi vidékekre szétszóródott tagjait is magyar előőrsoeknek lehet tekinteni.

A tótok számaránya az összes lakossághoz viszonyítva ugyanaz, ami a németeké. Fokozatos apadásuk is lépést tart azokéval. Itt az apadás részben a magyarosodás, de jelentékeny mértékben a kivándorlás rovására esik.

A románok arányszáma az összes lakossághoz viszonyítva, az 1880-tól 1900-ig terjedő 20 év alatt 17-5 százalékra csakis 16-7 százalékra szállott.

Nem tagadható, hogy megfelelő körülmények hatása alatt közülök is nyer némi gyarapodást a magyar nemzet, de eddig még határozottan kisebbet, mint az előbb említett fajtokt.

Ennek oka részben szívósságuk is, melylyel a vallással csaknem közös fogalommal olvasztott nemzetiségükhöz ragaszkodnak; de jelentékeny mértékben hozzájárul általános műveltségüknek elmaradottsága és foglalkozásuk.

Ha előrehaladottabb társadalmi osztályaik egyes egyénei a művelődésnek ugyanazon fokára tudnak is emelkedni, mint mások, pástorkodáshoz és kezdetleges földműveléshez kötött nagy tömegekben még az elemi művelődés szükségérzete is lassan ébred.

Hazai nemzetiségeink közt ők legkevésbé városiak. Már pedig nemcsak az általános művelődés, hanem a magyar nemzet gyarapodása is a városokban és nagy ipartelepekben nyeri táplálékát. Ez megnyugtató jelenség arra nézve, hogy erőbeli gyarapodásunk még nagyobb, mint a számszerű szaporodás.

Városaink népességének száma egyáltalában magyarán szaporodást mutat föl az 1869-től 1900-ig lefolyt 30 esztendő alatt. És szaporodással egyenes arányban áll magyarosodásuk. Legelől jár és csaknem példa nélküli jelenség a székesfőváros. Polgári népessége eme 30 esztendő alatt 164 7 százalékkal emelkedett: 270 ezerről 716 ezerre. A világ minden tájéről összeverődött lakosság hasonló arányban magyarrá is lett. 1900-ban 568 ezer vallotta magát magyarának és 86 ezer magyarul tudónak.

A törvényhatósági városok közt — Fiumét nem számítva — 77 4 százalékkal szaporodott Kozlovár lakossága. Mellette áll Pécs és mindjárt következnek: Arad, Nagyvárad, Kassa, Debreczen, Szeged, Temesvár. Ezek mind magyar, vagy erőteljesen magyarosodó városok.

A rendezett tanácsú városok közt Kaposvárt említem föl, amely 161 és Szombathelyt, amely 141 százalékkal szaporodott.

A kicsiny Déva, egy tulnyomólag idegen ajkuktól lakott törvényhatóság székhelye 109 százalékkal szaporodott és — amint szakembereknek is feltűnt — csodálatosan megmagyarosodott.

A városok mellett biztos fészéki a gyors megmagyarosodásnak az új, vagy gyorsan fejlődő ipartelepek.

Petrozsényt és Piskitelepet említem föl.

Előbbinek lakossága a tárgyalt 30 év alatt 1728-ról 7752-re, utóbbié 234-ről 2495-re szaporodott. Petrozsényben eredetileg csak románok laktak, utóbb igen sokféle nemzetiségi verődött össze; de azért a legutóbbi népszámlálás 4297 magyar és összesen 5353 magyarul beszélőt talált. Piskitelepet is különböző származású, részben külföldi eredetű emberek lakják; mindamellett a népszámlálás alkalmával magyarnak vallotta magát 1918 és magyarul tudónak 2357.

Emez adatok összeállításával azokat kívántam megnyugtanni, akik a nemzetiségek sikeres előnyomulása és a magyar nemzet térvesztése miatt aggodnak. De az adatokból kitetsző tények még

erősebben bizonyítanak azok ellen, akik bel- és külföldön erőszakos magyarosítással vádolják a magyar államot és nemzetet.

Ha erőszakosan magyarosítanánk, az eredmény nem volna oly mérsékelt és egyenletes.

Mindenek felett pedig: nem az ellenállásra képesebb, művelt elemek közt nyilvánulna, amelyek mint városiakok és hatalmas nemzeti hátterre támaszkodók, a védelem szervezetéhez is könnyen hozzájutnának. Hanem érvényesülne a műveltség semmiféle fegyverével nem rendelkező, ugyszólván magára hagyott tömeg felett, amelynek csakis tehetetlenségi ellenállását kellene legyőzni.

Ami és ahogyan történik, az egyenesen a mellett bizonyít, hogy a magyar államiságban és amelyik jellemben oly tulajdonságok vannak, amelyek épen azokra gyakorolnak vonzó hatást, akik meg tudják érteni.

Szemképzátlató sikert a magyarosodás terén nem tudunk felmutatni, de biztos és szilárd lépésekkel nyomulunk előre, mint a jó katona a háboruban.

Réthy Lajos.

Lakásmizériák, — tisztviselő-telep.

Olvasóink köréből panaszos leveleket kaptunk a lakásuzsora ügyében. Panaszukat elolvassa, igazat kell adnunk az általános feljajdulásnak, mely a házbéremelést kíséri. Mert elvégre is nem vagyunk Budapesten és a debreczeni háziurak nem sokat törődnek lakóik kényelmével, amit eléggé bizonyít az, hogy alig tíz százaléka van ellátva a nagyobb lakásoknak fürdőszobával és egyéb kényelmes mellékhelyiségekkel. Most ugyan azt mondják a háziurak, hogy azért nincs fürdőszoba, mert nincs vízvezeték, hanem ha kész lesz a vízvezeték, azonnal lesznek fürdőszobák is. Hát mi ezt egyszerűen nem hisszük, vagy ha meg is is lesz ez a kényelem, a lakó drága pénzben fogja ezt megfizetni. Nem is szólnak e helyen a majdnem minden háznál feltalálható sötét szobákról, a rendezetlen, piszkos udvarokról, a legsötétebb Afrikában sem található kapuk alatt emelt klozetekről, melyek a betegségek okozói, a házmesteri mizériákról és több félelőről, melyek a békeséges lakó türelmét valóban próbára teszik.

Hát még a szegény nép, ez jut még csak keveset a lakáshoz. Anyakönyvi kivonatokkal kell igazolni, hogy hány gyermeke van, mert a sok gyerekes családot nem szívesen, vagy egyáltalában nem fogadják be. Ezt az embertelen szokást széles e hazában sehol sem lehet feltalálni, csak nálunk, ahol szinte erőszakkal kényszerítik a szegényebb embert arra a bűnre, melyet a módosabb modern gyermekgyilkolók kényelmi szempontból üznek az egy vagy két gyermekrendszer kultiválásában.

Nálunk csakis a tisztviselőtelepek létesítésével lehet a lakásmizériákon segíteni. Ha ezek a telepek — közülök csak egy is felépül, azonnal alább száll a stájerrolási mánia, mely a minden rossznak forrásából: a fővárosból szaladt hozánk. Még ez esetben a háziurak nemcsak azzal

törődnének, hogy egészségtelen, kényelmetlen lakrészeiket drága pénzén adják ki, hanem a tisztviselőtelepekre való kivonulás arra kényszeríténé őket, hogy valami elfogadható ellenértékét adják a magas házbérnek.

Hogy a legszegényebb emberek micsoda lakásokban laktak nálunk aránylag drága pénzén, meggyőződhetünk a pincelakásoknál. Láttunk ezek közül nem egyet. Majd a földdel szintes kicsiny ablakán a világosság alig juthat be, napfény pedig soha; bent a falak nedvesek, padozatnak nyoma sincs. Nem lakás ez háziurak, hanem a tüdővész és egyéb betegségek melegágya, a halál előcsarnoka. És még ha ingyen adnák ezeket az odukat. De a szegény ember fizet értük és még ezen felül valamelyes házmesteri teendőket végez.

Ma, midőn a börtön lakójának egészségét védik az emberbaráti törvények és szokások, valóságos botrányzámba mennek ezek a pincelakásoknak gunyolt piszkos, világosság nélkül való nedves oduk. A betörő, a tolvaj, a csaló ezekhez képest palotában lakik és fejedelmi kényelemben él. Pedig a mi korunk humánusnak nevezi magát, éjszakáról-éjszakára táncol a szegények, vagyis jobban mondva a maga javára, azaz a társadalom összessége egy érző szív, tagjainak egy része azonban nyomorult lakások árából, béréből szaporítja jövedelmét, a helyett, hogy ezekben a patkányfészkekben lim-lomjait tartogatná.

Meg kell szívlelni ezeket az állapotokat és első sorban lehetetlenné kell tenni egyes háztulajdonosok kapzsiságát. Telepeket kell csinálni a városban kívül egészséges helyen. Első sorban pedig tisztviselőtelepet kell építeni. Hely van bőven, pénz is kerül. Vannak már megbízható házépítő bankok, melyek készségesen segítenek a tisztviselők helyzetén. Csak ember kell, aki kezébe vegye az ügyet. A kezdet nehézségeit le lehet győzni és a látszólagos vagy valódi akadályok elől nem kell meghátrálni. Mert ha így halad a házbéremelés, mi lesz később, ha vérszemet kapnak azok, akik házuk jövedelméből akarják vagyonyukat mértékeltelen módon gyarapítani.

Merjük állítani, hogy ma nincs nálunk olyan tisztviselő, legyen az állami, megyei vagy városi, aki rá nem fizet lakáspénzére. A többletet törzs-fizetéséből kell elvennie, amely szintén nagyon korlátozott. És míg a háziurak vígan emelgetik a házbért, a lakáspénzek emeléséről sem az állam, sem a törvényhatóságok nem gondolkoznak, de nem is gondoskodhatnak még legjobb akaratuk mellett sem oly módon, hogy az elég volna a legtöbb házigazda igényeinek kielégítésére.

Városunkban már többször megindult a mozgalom egy tisztviselőtelep létesítésére. Magunk is voltunk ilyen gyűléseken. Mindenki elismerte a telep létesítésének szükségességét. Az előkészületek megvoltak, terveket is láttunk, lelkes férfiak tették az ügyet magukévá. Aztán néma csönd lett és mindenki elhallgatott és hallgatnak most is. Nincs eredménye a mozgalomnak, pedig csak akarat kellene, a kivétel nem volna nehéz.

Ha azonban nem mozgunk a magunk érdekében, ne is panaszkodjunk. Panaszunk elhangzik a pusztában, mi pedig nyögjük a stájerolás terhét.

Ne jajgassunk, hanem tegyünk valamit a magunk érdekében. Másutt is megszűnt a házigazdák stájerolási kedve, mikor a tisztviselők maguk alkottak otthon maguknak. Egyéb eszközökkel nem lehet megállítani vagy fentartani ezt az áramlatot, mert már is hallottuk, hogy az évnegyedek alkalmával ismét emelkedni fognak a lakbérek.

Védekezünk és mentünk meg a megmenthető!

Az állatok védelme.

(K.) *Akik gyakran járnak-kelnek az utcákon, naponkint szentaniui azoknak az embertelen állatkinzásoknak, amelyek a legbékésebb embert is indulatba hozzák. Népiünk durvasága és darabossága az állatokkal való gyalázatos bánásmódban is épp úgy megnyilatkozik, mint az éktelen káromkodásban, melynek párját hasztalan keressük széles e világban.*

A szekezesek, fuvarosok, talyigások valóságosan összekinözzék fáradt gebéiket, a hajcsárok furkós botokkal hajtják a vásárra menő jószágot, az iskolás gyermekek a kutyákat üldözik és nyaggatják, sőt még a jámbor juhokat is vasvégű botokkal nógatják a gyorsabb menésre, kivétel egyedül a bérkocsisoknál látunk, akik úgy ahogy megbecsülik azt a jószágot, mely nekik a kenyeret szerzi.

Az állatok bármi módon való kinsása a durvalelkűséget árulja el. Aki az okatlan állatot üti-veri, az nem becsüli meg embertársát sem. És az a gyermek, akit kicsi korában nem tanítunk meg arra, hogy a hasznos állattal emberségesen bánjék, az felnőtt korában nemcsak az állatokat fogja nyaggatni, hanem embertársainak is ártalmára lesz ott, ahol csak lehet.

És valamint a káromkodás gyalázatos sokaságát csakis az iskola és templom szüntetheti meg, épp úgy az állatkinzás is kevesebb lesz, ha a gyermeket az iskola megtanítja a házi állatok kímélésére és védelmére. A két tanítómesternek segítségére lehetnek a szülők is és ha ez a három tényező összefog, nem leszünk tanui az olyan utcai jelenetnek, midőn a sánta lovat, vagy jeges utcai elesett szarvasmarhát husángokkal állítják lábra.

Szádalom nézni a debreczeni talyigások lovait. Vakok, sánták, béndák, némelyik vonszolva csak magát, persze a gazdája ostornyelének segítségével. Valamennyi oldalbordáját megolvashatjuk; és míg gazdájuk egy kevéssé kereset után a pálinkás boltban erősítgeti magát a minél intetlenebb káromkodásra, addig az igában kifáradt lova, jószágga ott fagyoskodik a boltajtó előtt a legszörnyesebb időben.

Hasonló lelkeküllenséget tapasztalunk a madarakkal való bánásmódnál is. Tavasszal és nyáron rakoncátlan gyermekek valóságos hajtóvadás-

szatot tartanak az éneklőkre, az erdők, kertek dísszéré. Fészségeiket felkutatják és szédüljék, fájásait kirabolják, a fiók madarakat kiscsédik, amelyek pedig kikerültek ezeket a vesszelmeket, azokat törrel, léppel fogják meg, vagy gummi- és Flaubert-puskákkal pusztítják el.

Igaz, hogy van szabályrendeletünk az éneklő madarak védelméről, de haszatlan ott a szabályrendelet, ahol nincs meg az erők az állatok védelmére. A gyermekeket már kicsi korában kell figyelmeztetni az állatokkal való emberséges bánásmódra, meg kell őket tanítani az állatok hasznosságára, akkor talán eljön az idő, mikor erdők és kertünk megtelik dalos madarakkal és az utcákon nem fogjuk látni az állatkínás felháborító példáját. Természetes, hogy a rendőrség is sokat tehet az állatok védelmére, mert ha az utcán most látható állatkínásokat megbüntetni, ez is észre térül igen sok durvalelkű embert.

A budapesti állatevő-egyesület az utcaszögekben elhelyezett táblákon kéri a községet az állatok védelmére. A kérelemnek meg is volt a fogantatja, mert legalább nyilvános helyen nem látnak botránys kínásokat, mert a község az ilyen embertelen kínásokat feljeleníti és a rendőrség őket érdemük szerint bünteti.

Talán nálunk is elkelne a tekintetben az erők rendőri beavatkozás!...

Európa idegenforgalma.

A nemzetközi közlekedési eszközök fejlődése az európai idegenforgalmat hatalmasan megnövesztette. Ennek a forgalomnak a hasznát Charles F. Speare az „American Review of Reviews” legutóbbi számában határozott összegekben mutatja ki. E szerint nemcsak Olaszország, meg Svájc, hanem Franciaország és Németország is nemzeti jövedelmének jó részét a turistáknak köszönheti. Párisi szakemberek kiszámították, hogy az idegenek évenként több mint kétezernégyszáz millió frankot hagynak Franciaországban. Svájcznak több haszna van az idegenforgalmából, mint a külkereskedelméből és az olasz nemzetgazdászok is bevallották, hogy a turisták aránya még ma is fölér Olaszország egész kivételének jövedelmével. Az idegenforgalomból való bevételt az olaszok ötszáz millió frankra becsülik, ez az összeg majdnem annyi, mint az ország öt hónapi kivételének értéke. Még a gazdag Anglia sem veti meg a látogatók pénzét, de becsületére legyen mondva, hogy népe sokkal többet költ a maga utazókévére, mint amennyit az idegenektől visszakap. Egyiptom, Norvégia és Hollandia is jövedelmének tetemes részét a turistáknak köszönheti. Az utazók zöme az amerikaiakból kerül ki.

Az idegenforgalom hatalmas lendületet vett ezerkilencszáz óta is. A gőzhajók és vasutak óriás munkát végeztek a személyszállítással. A hajótársaságok az utóbbi években több mint négyszáz millió frankért építettek új hajókat, amelyek a modern technika és kényelem valóságos remekei. Tíz évvel ezelőtt London alig tudta

rendesen ellátni vendégeit, most több lucat hatalmas szálló fogadja magába az utazókat. Páris szállóinak számát megkettőztette s Berlinben, meg Olaszországban is több új fogadót építettek az idegenek számára. Csak néhány évvel ezelőtt az amerikai négy hónapot szánt évenként Európának; májusban és júniusban szinte beözönlöttek, augusztusban és szeptemberben pedig újra eltűntek. Most rögtön karácsony után csomagolnak és a hajók helyei januártól májusig előre ki vannak adva.

Olaszországban állandó idegenforgalom van, a hőségétől és hidegleléstől való félelem megszünt és azt az évszakot, amelyben ezelőtt a világról sem keresték volna föl Dél- és Közép-Olaszországot, most a legjobban kedvelik az utazók. Az angol a telet Engadiban, — Montreutben, Saint-Moritzban — és a Grindelwaldban tölti. A hatalmas föllendült téli sportok évről-évre jobban vonzzák az emberek sokaságát a hófödte tájakra. Páris természetesen még most is az utazók Mekkája. Páris látogatóinak zöme angol és amerikai. Az eddig elhanyagolt vidéki városokat, különösen ahol régi kastélyok is vannak, újabb nagy látogatókat. Ebben a látogatásban azonban az automobil-sportnak van nagy része. Az automobil-utazók számát az idén nyolcvanezernél többre becsülik, köztük negyvenezer amerikai volt. Svájcban a szállók száma ezernyolcszáznyolcvannyoce óta megkétszereződött s a vendéglősök bevétele több mint 200 millió frankot tesz most ki. Érdekes Svájcban a foglalkozások összehasonlító statisztikája. A mezőgazdaság összesen negyvenöt-ezer embert foglalkoztat, a gyárak is körülbelül annyit, az őrmesterek és aranyművesek negyvennégyezret, a szállótulajdonosok pedig harmincötzezt. A svájci turisták harmadrésze német, Norvégiában azonban Amerika uralkodik; huszezer utas közül tizenötzet az újvilágból való. Ezek évenként körülbelül tizenkét millió frankkal fokozzák Norvégia jövedelmét.

Az évenként Európába vándorló amerikaiak száma százötvenezer és kétszáz ezer közt váltakoztak. Ezek az utazók öt-hatszáz milliót hoznak Európának, melyből az oroszlanrész Párisnak jut. Ebben a városban körülbelül háromszor annyit költenek az amerikaiak, mint egész Németországban vagy Angliában. Olaszország jövedelme a dollárok országából annyi, mint Németorszáé és Angliáé együttvéve.

A városok és az adóreform.

Bárczy István polgármester most kedden küldte szét a vidéki városokhoz a főváros meghívóját, amely az adóreform ügyében február 26-ára országos értekezletre hívja meg a vidéki törvényhatóságokat. Az érdekes meghívó részletesen ismerteti a főváros álláspontját az adóreform ügyében s többek között ezeket mondja:

Az országos értekezlet célja annak a megvitatása, hogy a tervezett adójavaslatoknak minő hatásuk lesz a városok háztartására és a városi polgárságra. Megvizsgáljuk, hogy az adóreform ró-e újabb terhet a

lakosságra, hogy az új adó milyen mértékben nehezedik a városi népességre, hogyan oszlik meg a különböző foglalkozásuak között és nem hárit-e az adófizetőképességet meghaladó terhet a polgárságra. Megállapítjuk, hogy mennyiben jogosak a felmerült aggodalmak és tárgyalásaink eredményéhez képest a városi polgárság és a városi háztartás közös érdekeinek egyesült erővel kívánunk érvényt szerezni.

A legnagyobb aggodalom az ellen irányul, hogy a törvényjavaslat valósággal csökkenteni a földadó terhet, azonban a városi lakosság hozadéki adót, de különösen a nem fundált kereset adóját nagymértékben emeli. El fogja veszteni a városi háztartás a másodosztályú kereseti adónak és a családtagok adójának községi pótdadját is. A házbéradó kulcsát a javaslat Budapesten 17-6 százalékról 17 százalékra szállítja le, a tizenötözernél nagyobb népességű városokban megmarad a régi kulcs. A házbéradó egész súlyával a valóságos jövedelmet éri, vagyis a házbéradó a földadónak a kétszerese. A házbérvédelemnek ez a súlyos megterhelése teszi lehetetlenné, hogy a községi a házbérvédelmet a városi háztartás érdekeinek megfelelően megadóztassa, ami 17 százalékos állami adókulcs mellett lehetetlen. Az általános kereseti adó, amely a III. osztályú és részben az I. osztályú kereseti adó helyébe lép, szintén a városi lakosság adója s csaknem kizárólag az egyéni munkaképességre, tehát a legbizonytalanabb jövedelemre van alapítva. A III. osztályú adó kulcsa eddig 10 százalék volt. Ez azonban csak névleges kulcs volt, mert az adó kivétől bizottságok a jövedelmet a minimális tételek alapján számították ki. Valamennyi szakértő megegyezik abban, hogy a III. osztályú kereseti adó alig haladta meg a valóságos jövedelem 2 és fél százalékát. Az adóreform az adókulcsot tiz százalékról 5, illetőleg a szellemi foglalkozásuaknál 4 százalékra szállítja le, de rendkívül szigorú intézkedésekkel biztosítani kívánja, hogy az 5, illetőleg 4 százalékos adót a valóságos jövedelem után vessék ki. Tehát az adókulcs leszállítása a tényleges adóterh megduplázását jelenti.

A városi lakosságnak ilyen súlyos megterhelése mellett a törvényjavaslat nem gondoskodik a városok háztartásának rendezéséről. Az adóforrásokat az utolsó cseppig kimeríti az állam a maga számára és nem oldja meg azt a kérdést, hogy hová forduljon a községi, hol talál az fedezetet állandóan növekedő szükségleteinek a kielégítésére. A magyar városok nagy része folytonosan küzd a pénzügyi nehézségekkel. Ennek az oka az, hogy nálunk az összes adóbevételeknek az állam és a községek között való megosztása aránytalan, még pedig főleg a városokban épen a város hátrányára. Ezen bajaink közepette egyedüli reménységünk az volt, hogy az egyenes adók reformjával kapcsolatosan megvalósulhat a városok háztartásának gyökeres rendezése s a városi polgárságunk felszabadítása a sok helyütt tulmagas pótdadják sulya alól. Az adóreform előtűnt fekvő tervezete ezt a reménységünket is meghusította. Mindezen előadotk készítettek a székesfőváros közönségét az országos értekezletnek az összehívására, amely értekezletet 1908. évi február hó 26-án (szerdán) és folytatólag a következő napokon délelőtt 10 órakor a Váci-utcai város-ház közgyűlési termében fognak megtartani.

Somogyi Pál jubileuma.

A debreceni ref. presbyterium f. hónap 9-ikén ünnepelte meleg ünnepség keretében Somogyi Pálnak, a debreceni egyház főjegyzőjének jubileumát. Huszonöt év óta vezeti Somogyi Pál az egyház főjegyzőkönyvét azzal a csodálatos, lankadást nem ismerő buzgalommal, mely egész életét jellemzi. Nagy tudásával, fényes tollával, egyháza érdekét szíven viselő mérhetetlen szeretetével huszonöt éven fáradozik egyháznak dicsőségén, minden alkalmat felhasználva annak nagy érdekei védelmére és nagyságának előmozdítására. Ezt az igyekezetet, a becsületesen teljesített munkát, a kötelességek igaz emberének munkásságát kívánta meghálálni a presbiterium, midőn ünnepséget rendezett szeretett és nagyrabecsült főjegyzőjének tiszteletére. És ezen ünnepnek értéket adott az a meleg érzés, mely mindazok lelkét az ünneplés akaratában forrasztotta össze, akik a valódi érdemet elismerik és azt méltányolni tudják.

Az ünnep a következőképpen folyt le:

Pont 11 órakor nyitotta meg a gyűlést Kiss Albert lelkészelnök, világi részről Simonffy Imre kir. tanács, főgondnok elnököl. Kiss Albert üdvözölte megnyitó beszédében a csaknem teljes számban megjelent presbityereket és a nagyszámu hölgyhallgatóságot, akik között Somogyi Pálné is ott volt. Majd jelentést tett az ünnepélyt előkészítő ötös bizottság működéséről és a jelen, rendkívüli presbityeri gyűlés összehívásáról.

Ezután a jegyzőkönyv hitelesítésére K. Tóth Kálmán és Kazinczy Gábor presbityereket kérte fel. Jeni Szabó Miklós aljegyzőt szólította fel a jegyzőkönyv vezetésére. Ezután indítványozta, hogy az ünnepeltt meghívó bizottságba Szale György, Kazinczy Gábor és Kertész János presbityereket válasszák.

A gyűlés egyhanguan elfogadván ezt, elnök felkérte a bizottság tagjait, hogy hívják el Somogyit s addig a gyűlést felüggesztette.

Fél 12 órakor lépett a terembe az ősz főjegyző, akit éljenzéssel és tapsal fogadtak. Majd elfoglalta a helyét és K. Tóth Kálmán lelkész tartotta meg az ünnepi beszédet.

Kiemelte a Somogyi Pál igazi nagy érdemeit. Rámutatott az elmúlt 25 év gazdag működésére és eredményeire. Somogyi Pálnak köszönheti az egyház a Mária Terézia-alap kezelését, egy új lelkészi állás szervezését és tentartását, a paróchiális körök szervezését célzó bizottság megalakítását és számos más üdvös egyházi intézményt. Kifejezte az egész presbityerium osztatlan szeretetét és bizalmát és kívánta Somogyinak, hogy a következő negyedszázad alatt is a multhoz hasonló munkakedvel és egészséggel munkáljon egyháza javára. Ezután ányújtotta Somogyinak az ajándék emléktárgyakat, egy nagy arany kelyhet, ezüst kazettát és egy ezüst tálcát.

Könyvekig meghatva válaszolt az ünnepelt K. Tóth Kálmán magas szárnyalu beszédére. Meghatja nagyon a presbityerium iránta való szeretetének meleg megnyilatkozása és igéri, hogy amilyen lelkiismeretes és becsületes munkásságot

fejtelt ki a multban, olyan lelkiismeretesség és becsületesség fogja irányítani szeretett egyháza ügyeiben a jövőben is. Az ajándéktárgyakra pedig már most megérlelődött lelkében a szilárd elhatározás, hogy miután méltóbb helyen úgy sem ragyoghatnak, az Ur asztalára fogja azokat adományozni.

Simonffy Imre főgonnok szólí még pár szót az ünnepellhez, erőt, egészséget s kitartást kívánva neki. Indítványozta, hogy az ünnepi beszédeket, még pedig úgy a K. Tóth Kálmánét, mint a Somogyi Pálét jegyzőkönyvbe vegyék. Az indítványt egyhangulag elfogadták.

Majd megköszönte a presbytereknek és a költségközségnek az impozáns számban való megjelenést, beszárta a gyűlést, amely Somogyi Pál ellettésével fél 1 óraker véget ért.

A magunk részéről szintén mély tisztelettel üdvözlőfűk nagyit. Somogyi Pál főjegyző urat, szívünkben kívánva, hogy áldásos működéséből még sok haszna legyen az egyháznak, városunknak és társadalmi életének.

Apróságok a debreczeni levéltárból.

Csaplárosok esküje 1638-ban. Az egy igaz Isten, aki Atya, Fiu és Szentlélek, teljes Szentháromság, egy bizony Isten tégedet úgy segítjen, a te igaz hitvedben, hogy mi a tiszteletes, nemes Tanácstól választott Borbirák, aminémű szolgálatra, ugymint a Csaplárságnak lisztire tégedet állítunk, abban az Csaplárságnak tisztiben a te teljes erőd és tehetséged szerint hiven, igazán eljárás, mind az Városnak, mind pedig az Borádó embereknek igaz lész, igaz pintvel, itzével, meszelivel és igaz kántával mérsz. A bort olyan tisztán adod ki, mint ahogy kezvedbe adjuk. A hordók mérését másra nem bízod, hanem te magad méred és igazán méred, igaz kántával, itzével és mind a magad számadó könyvedben igazán irod be, mind pedig az hordók abrontsára igazán metszed fel. A Város borát nem tékozlod és azzal nem vendégeskedel; ha mit megiszol, annak árát az magad Ernyészéből az Város Persellyébe teszed. A borseprüt sem irod többnek, hanem csak annyit, melyet pénzen eladsz. Amennyi az töltelékre megyen, arra is igazán számot tartasz és Regestrumodba lélekre leirod, Fára, gyertyára, csuporra mit költesz is, igazán számot tartasz rá és igaz Tehetséged szerint igazán seribárod az Regestrumot. Isten téged úgy segítjen.

Dekretum a szánkázó ellen 1638. Akik szánkázásban maguk kedvét akarván töltetni, deprehenáltatnak, mindazokkal egyetemben, kik a szánon lesznek, a kétajtaju fogházban vezettessenek és 15 napig ott tartassanak. Az Templom előtt levő kalodában pediglen egy Vasárnapon legyenek.

Természeti furcsaságok feljegyzése 1639. Itt Debreczenben egy disznó, Csemete nevű utczában, egy malacot fiadzott, akinek egy feje, négy füle, az feje felé az dereka egy, de odahátra kettős volt és nyoltz lábai voltak. Itten: egy csödör,

negyedfü lö természet felett egy kanca csikó ellett.

A kivégzés módja. A debreczeni tanács 1640-ben kimondja, hogy a tolvajokat ezental nem kötéllel, hanem láncsal vegzeze ki a hóhér és senkinek nyaka el ne vágattassék.

Decretum az asszonyok és gyermekek ellen. 1. Mivel némely asszonyállatok, kik a szemérmetettség nem előttök, hanem hátuk mögött viselik, illetlenül szokták frequentálni az Scholát, tempore visitationis meg kell jelenteni Eperest Uramnak, hogy ő Kegyehe arceálja a Deákságot az olyaténeknek feljártásától. Ha pedig valami szegény asszonyállat gyermeke mellett feltalálna menni, nem a Deáksághoz menjen, a kamarákba, hanem Mester uramat requirálja felöle, ha mi dolga léssen. Azonban pedig Biró Uramnak is severa adminisztrátoja legyen az Scholát szemtelentől gyakorló asszonyok ellen.

2. Annakfelette mivel a Scholabeli gyermekek mind a mendicánsok tempore concionis és egyébkor is az Templom előtt sok jádrást, kiáltást, szitkozódást, verekedést és egyéb illetlen dolgokat is pátrálnak admoneálja Esperest Uram Mester Uraimékat, hogy ő kegyelmék vigyázással legyenek mind a Domesticusokra, mind pedig az mendicánsokra, mert a Tiszteles Tanács éppen a rájuk való vigyázatokra rendelte őket. Miért is az apróbbakat ostorral, az öregebbeket másképpen büntessék. Ha pedig Városbéli ember ott rusnyálkodnék és rajta érik, olyatén a kalodába tétesék és azonképpen a rája nem vigyázók elsőben 25, annakutánna 50, tertió 1 frtal büntetődik. Egyébként pedig az Diákok estve későn az Városban a Schola törvénye ellen ne járjanak, egyébkor járásuk is arceáltassék, mert ha estve későn mászkálnak, vagy egyéb illetlen helyen találódnak, a Scholába nem bocsájtatnak (1642).

A fiskálisok díja 1643-ban. 1. A Prókátorok a rendelt fizetésekkel elégedjenek meg, ugymint 5 forinttal, egyéb cantákban, ha nem valami derekas aquisitiót vesznek fel és transmissiókba megyen, onnan ismét núvummal vissza jön, tehát az olyan causától duplumot vehessenek 10 frtot, 2. Észteudós Procatort, ha valaki fogad a 20 forintot megadja neki. 3. Vidéki emberen többet vehetnek, egy vagy két, avagy három forintot az cauzának és az embereknek állapottya szerint.

Hírek.

— Halálozás. Szabó István városi adópénztáros sulyos csapás érte. Ákos nevű fia 20 éves korában váratlanul elhunyt. Mérheteletlen gyszásban lelkünkbenl osztozunk és kérjük a vigasztalás Istenét, hogy enyhítse a szülők égő fájdalmát. A megboldogult ifjút nagy részvét mellett temették el 1. hónap 14-kén. Béke poraira.

— Esküdtétel. A városi nyomda ujonnan alkalmazott tisztviselői a héten tartott tanácsülésen tették le a hivatalos esküt Kovács József polgármester ur kezébe.

— **A színháznál tapasztalható rendtelenségek megszüntetése.** A színházban tapasztalható rendtelenségek megszüntetése végett a városi tanács a következő határozatot hozta:

»Miután rendőr-főkapitány méltán panasolja, hogy a nézőtérén a felvonások alatt állandóan előforduló jövesmenés és előadásokat élvezni kívánó közönséget nagyban zavarja s ugyanily hatása van a közönség egy része hangos beszélgetésének is, felhívja a tanács a színházfelügyelő tanácsnokot, hogy az összes páholyokba, a nézőtérre, az előcsarnokba és a folyosókra figyelmeztető táblákat alkalmazzon s azokon a tanács nevében hívja fel a közönséget, mikép az előadás és a felvonások kezdetére pontosan megjelenni s az előadás alatt a hangos és másokat méltán zavaró társalgástól tartózkodni sziveskedjék. — Rendőr-főkapitányt pedig arra hívja fel a tanács, hogy ezen felhívás követését szigorúan ellenőrizze«.

— **Valami magunkról.** Juhász Ignác bizottsági tag ur szokása szerint elhajtván a sulykot, a törvényhatósági bizottsági közgyűlésben azt mondta, hogy nem igen szokta »A Város« selejtes cikkeit olvasni. Ugy látszik azonban, hogy mások ellenkező nézetet vallanak »A Város«-ban megjelent cikkeikről. A »Városok Lapja«, ez a magas színvonalon álló folyóirat ugyanis a »Tisztviselők választása« címen írott cikkünket egész terjedelmében közölte, továbbá a »Jászberény« című lap így emlékezik meg felelős szerkesztőnk cikkéről: »A »Városok Lapja« közigazgatási szakföldny legutóbbi számában társadalmi köreinkben ismeretes Koncz Ákos közigazgatási tisztviselő, »Tisztviselők választása« címen egy igen érdekes és a tisztviselők sorának teljes ismeretével bíró cikket közöl, melyben kitógás alá veszi és pedig a leghelyesebb jog alapján az 1886-ik évi XXI. t.-c. 79. §-ának azon rendelkezését, mely kimondja, hogy a törvényhatósági tisztviselők hat évre választandók. Kitűnő szakismerettel mutat rá a mindenfelé tapasztalható tények igazolásával a hivatkozott törvény rossz, tarthatatlan közállapotokat szülő voltára. A hat évre szóló választás nem önézetes tisztviselőket, nem szakegyeneket nevel a közigazgatási élet munkájának terén, hanem egy állandó kenyérharcban szenvedő elemet, mely sem a saját, sem pedig a választó közigazgatás élen nem képes épen ezen hiányos törvény miatt hivatali állásának megfelelő tekintélyt betölteni a jogkereső közönséggel szemben. Ezen épen hasznos és a modern követelmények vonalán feltétlenül megszívlelendő kérdéssel a törvényhatóságoknak és városoknak komolyan kellene már foglalkozniok és országos mozgalmat indítani az életfogytiglan való választás érdekében«.

Szerkesztői üzenetek.

S. G. Böszörmény. A kérszett dolog valóban úgy történt. A részletekről legközelebb.

K. S. Helyben. Ostjank azon nézetét, hogy most kell útni a vasat és mégis hallgatunk. Ha majd egy-egy bírvány ledől, akkor mi is elparentáljuk.

Bizottsági tag. A lap küldése dolgában intézkedtünk. Az érvényben levő szabályrendeletek gyűjteménye most van nyomás alatt.

1009.
1908. sz.

Arverési hirdetés.

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező József kir. herceg-utca 46. sorszámú ház, egészben, egyes lakosztályai külön-külön folyó évi február hó 25. napján délelőtt 10 órakor a város-

ház nagytermében tartandó nyilvános árverésen három évre, a városi bérházakban levő lakásokra megállapított általános feltételek mellett, melyek t. főügyési, vagy számvevői hivatalnál megtekinthetők, a legelőbbit ígérőnek bérbeadhatnak. Debreczen, 1908 február hó 11-én.

A városi tanács.

1046.
1908. sz.

Árverési hirdetés.

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező Simonffy-utcai 1. sz. bérház 8-ik számú bolthelyisége a f. 1908. év február hó 25-én délelőtt 9 órakor a városi háza nagytermében tartandó nyilvános árverésen 1908. év május hó 1-től kezdődőleg három egymásután következő évre bérbeadhat.

Az árverési feltételek a város számvevői hivatalánál megtekinthetők.

Kikiáltási ár 900 korona, amelynek 10%-át bánatpénzül árverelő a kiküldött bizottságnál készpénzben letenni kötelesek.

Debreczen, 1908 február hó 8-án.

A városi tanácsotl.

342.
1908. ein.

Debreczen sz. kir. város polgármesterétől.

Hirdetés.

Az 1885. XXIII. t.-c. 163. §-a alapján közhírré teszem, hogy az „Adria“ halkonzervgyár kérelme folytán, a gyár határártól a Wesselényi-téren át az Attila-téri városi csatornáig tervbe vett főútcatorna építésére vonatkozólag engedélyezési tárgyalást rendeltem el.

A csatorna elvezetése a m. kir. államvasutak debreczen—nyiregyházi, debreczen—szatmári és debreczen—gépjavitóműhelyi vágányai alatt, az 1506—1507. szelvények között van tervbe véve.

A tárgyalás határidejéül a folyó évi február hó 22-ik napjának délelőtt 9 óráját, helyéül pedig a városi háza polgármesteri szobáját jelölöm ki.

Közhírré teszem továbbá, hogy a vonatkozó terveket az összes vonatkozó iratokkal együtt a mai alólított naptól számított 30 napra a polgármesteri hivatalba közszemlére tétetem ki.

Végül felhívom az érdekelteket, hogy a munkálattal tekintetben netáni ellenvetéseiket akár a közszemlére való kitétel alatt írásban, akár a tárgyalás alatt szóval annál inkább adják elő, mivel ellenkező esetben a határozat további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

Debreczen, 1908 január 22.

Kovács József,
polgármester.

1273.
1908. sz.

Versenyárgyalási hirdetés.

Debreczen sz. kir. város által építendő tanyai iskolák építési munkáinak biztosítására zárt ajánlati versenyárgyalás hirdettetik.

Nyolc tanyai iskola építési munkái biztosítatnak és pedig: 1. az „Ebesen“, 2. a „Szepesen“.

3. a „Hegyesen“, 4. a „Kösülyszegen“, 5. az „On-dódon“, 6. az „Elepen“, 7. a „Bánkon“ és 8. a „Fancsikán“. — A tanyák helye a városi mérnöki hivatalnál kitett térképen megtekinthető.

A helyszínrajz, tervek, munkamennyiség és méret kimutatás, vállalati feltételek a városi mérnöki hivatalban (Simonffy u. 2/b. II. em.) a hivatalos órák alatt (d. e. 8—1-ig) megtekinthetők s ugyanott a kívánt felvilágosítások megadatnak.

Ajánlatok iskolánként külön egy iskola összes munkáira fogadtnakel s munkamenekénti ajánlatok figyelembe nem vételnek.

Ajánlat bármelyik iskolára külön és önállóan is, de az összes iskolákra együtt is tehető.

Ajánlatot tehet minden kellő képesítéssel bíró debreczeni iparos.

Ajánlattevő köteles az ajánlati összeg 5%át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban hátnapénzül f. évi március hó 6-án d. e. 10 óráig, a házépítészárnál letenni s a betéti jegyet ajánlatához csatolni.

Ajánlat csak a város által kiadott szabványos ajánlati lapon és munkamennyiség és méretkimutatási úrlapon egységárakkal tehető. Az egységárak tisztán, olvashatóan, számmal és betűvel kiírandók.

Ajánlati lap, munkamennyiség és méretkimutatási úrlap a városi mérnöki hivatalban (Simonffy-utca 2/b II. em.) a hivatalos órák alatt megszerezhetők.

Ajánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a terveket, költségvetést, vállalati általános és részletes feltételeket, helyi viszonyokat teljesen ismeri s magára nézve kötelezőnek elfogadja.

A kellően felszerelt és lepecsételt írásheli zárt ajánlatok a borítékon „Ajánlat . . . . . tanyai iskola építésére“ felirattal látandók el és f. 1908 évi március hó 6-án déli 12 óráig a polgármesteri hivatalhoz nyújtandók be s március hó 7-én d. e. 10. órakor a városház nagytermében nyilvánosan bontatnak fel.

Elkésve beadott, ezen hirdetésménynek és a feltételeknek meg nem felelő, kellően fel nem szerelt, távirati és utóajánlatok figyelembe nem vételnek.

Minden ajánlattevő ajánlatával mindaddig, míg ezen ügyben jogerős határozat nem hozatik kötelezettségben marad.

A városi Tanács fentartja magának a jogot, hogy a beérkező ajánlatok közül, szabadon, választhasson, vagy azok mellőzésével a munkálatokat más úton biztosíthassa.

Debreczen, 1908. február 8.

A városi tanács.

79. ikt. szám.
1908.

Békés vármegye alispánjától.

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.

Mezei Elemér illetőségi ügyében anyja Mezei Róza kihallgatandó lenne. Nevezett azonban, ki Részold Antal kóbor cigánygyal él közösházartásban, Mezőberényből ismeretlen helyre távozott, miért is körözendő, feltalálás esetén illetőségi

viszonyaira nézve a legérzékenyebben kihallgatandó s a felvett jegyzőkönyv Békés vármegye alispánjához küldendő.

Gyulán, 1908. évi január hó 15-én.

Ambrus,
alispán.

17.095.
1907. sz.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező u. n. Perge-félc (Tizenháromváros-utca 18. sz. a.) ház, továbbá az u. n. Rickl Gizella-, Szikszay-, Vásári-féle majorsági földek f. évi február hó 25-ik napján délelőlt 10 (tíz) órakor a városház nagytermében tartandó nyilvános árverésen a leg-többet ígérőnek bérbeadni fognak.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a számvvevőnél megtekinthetők.

Debreczen, 1908 február 3.

A városi tanács.

662.
1908. sz.

Árverési hirdetmény.

A város tulajdonát tevő Simonffy-utcai 2. sz. bérházban 8. sz., 11. sz., 13., 15. számú bolt helyiségek, valamint a 14. sz. lakás és a városház alatti 16. sz. bolt helyiség f. évi február hó 25-ik napján délelőlt 10 órakor a városház nagytermében tartandó nyilvános árverésen 1908 május 1-től 1911 április 30-ig terjedő három évre a leg-többet ígérőnek bérbe adadni fognak.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a számvvevő hivatalban megtekinthetők.

Debreczen, 1908 február 3-án.

A városi tanács.

320.
1908. ikt. szám.

Békés vármegye alispánjától.

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.

Szilágyi Pál volt pankotai lakos, ki Gyulán 1863-ban született s mint béres megfordult Borosjenőn és Sikula-Aczélházán, körözendő. Feltalálás esetén illetőségi viszonyaira nézve kihallgatandó s a felveendő jegyzőkönyv Békés vármegye alispánjához küldendő.

Gyulán, 1908. évi január hó 15-én.

Ambrus,
alispán.

1672.
1908. ikt. szám.

Békés vármegye alispánjától.

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.

Budapesten 1898. évi augusztus hó 27-én született Kovács Elvira illetőségi ügyében nevezett kiskoron anyja Kovács Ida pénztárosnő kihallgatása vált szükségessé. Mínhogy azonban nevezett ismeretlen helyen tartózkodik, körözendő; feltalálás esetén illetőségi viszonyaira nézve a leg-érzékenyebben kihallgatandó s a felvett jegyzőkönyv Békés vármegye alispánjához küldendő.

Gyulán, 1908. évi február hó 1-én.

Ambrus,
alispán.